

Erdőfelújítási-erdősítési biztosíték

A 2009-ben jóváhagyott erdőtvény és végrehajtási utasítása jelentős terjedelemben részletezi az erdőfelújítási biztosítékra vonatkozó szabályokat. Erre azért volt szükség, mert 80 évvel ezelőtt is volt már „erdősítési biztosíték”, de a rendelkezések joghézagait kihasználó erdőbirtokosok és fakereskedők miatt alig vagy nehezen érte el célját.

A Regéc–Sárospataki uradalom 19. századi felosztásakor Telkibánya erdeit az Ósva-völgy mentén két részre osztották, és 1927-ben a Telki-bányai Felső Uradalom 2565 kat. hold erdeje gróf *Hadik-Barkóczy Endréné* birtoka, 2579 hold a Telkibányai Alsó Uradalom részeként a *Stirling testvéreké* volt.

A Stirling cég évek óta nagy termeléseket végzett, de a Miskolci M. Kir. Erdőgazgatóság csak az F2711927. sz. termelési engedélyben írta elő 2000 pengő erdősítési biztosíték letétbe helyezését. *Stirling Emil* bejelentette: „kézpénzzel nem rendelkezünk, és úgynevezett óvadékhitelt pedig egyik banknál sem sikerült kapni.” Kérte, hogy 1928. február 10-ig fizethessen, de az erdőgazgatóság 1928. január 31. határidőt írt elő; „különben a fahasználat beszüntetése mellett a kihágási eljárás meg fogjuk indítani”. Valószínű fizettek, mert 1928 tavaszán 1270 vagon tűzifát és 34 600 db talpfát ajánlott a cég a MÁV-nak. A tűzifát leszállították, de a talpfát nem vették át, a Stirling cég csődbe ment, és az uradalmat gróf Károlyi Imre vette meg.

Károlyi Imre erdőhivatala már 1928 őszén kérte az erdőgazgatóságtól, hogy hol tud beszerezni 1,8 millió fenyőcsemétét, de eladható csemete nem volt. Az 1932. évi termelési engedély kikötéseinél az is szerepel, hogy „az üzemterv elkészítése ajánlatos”, így az 1933-ban készült előzetes jegyzőkönyv szerint 1892 kat. hold volt az üres vágásterület. A határidő többszöri módosítása után a kész üzemtervet csak 1939-ben hagyta jóvá az FM, ami szerint 1948-ig évente 164,3 hold tisztás erdősítését és fiatalos pótlását kell elvégezni.

1943-ban ismét eladták az alsó uradalmat, de az FM intézkedésére végül az Amadévári Erdőbirtokossági Társulaté lett az erdő. Ők sem erdősítettek, így 1950 után a Hernádvölgyi, majd a Zemplénihegységi Állami Erdőgazdaságok végezték el a sok rontott erdő átalakítását.

A felső uradalomban is volt erdősítési letét, amiből nem kevés huzavona után a hatóságok el is végeztették az erdősítést. *Hadik-Barkóczy Endréné* 1928 novemberében a Cserhegy–Csató–Fövényes térségében eladott 195 hold erdőt és annak fatömegét a Miskolcon bejegyzett Telkibányai Erdőüzem Rt.-nek. A miskolci erdőgazgatóság F444/1928. sz. határozatával engedélyezte, hogy előkészítő és vetővágás címén 16 283 m³-t kitermeljenek, mivel a Fövényes 58 holdja kivételével a „terület 0,3–0,8 sűrűségű újulattal van borítva”. A fakitermelést 1930. április 15-ig, a kiszállítást 1930. december 31-ig kell befejezni, az erdősítés az eladót terheli, az erdősítési biztosíték 9520 pengő, amit azonban nem az eladó, hanem az Erdőüzem Rt. „takarékbetét-könyvecskében” az erdőgazgatóságnál letétbe is helyezték.

Az Erdőüzem Rt. azonban nem termelt, a termelési jogot és a letétet eladta a putnoki *Weisz Jakab és Artur* cégnek, de 1929 márciusában már az Egri Hordó- és Faárugyár Rt. kérte, hogy a nagy hó és jég miatt a határidőt hosszabbítsák meg, amit meg is kapott.

Közben kiderült, hogy a letétet az adóhivatalnál kell elhelyezni, az erdőgazgatóság csak a letéti nyugtát őrizheti. Ennek ellenére 1930-ra a letét a Putnoki Takarékpénztár és Hitelbank Rt.-hez került, amiből a miskolci járásbíró-ság három végzéssel lefoglalt 1500 pengőt. Az erdőgazgatóság felterjesztése alapján a M. Kir. Jogügyi Igazgatóság rendelkezett: „amíg az erdőgazgatóság a biztosítékot fel nem oldja, az le nem tiltható”, így 1930 szeptemberében a putnoki bank közölte, hogy 8270 pengőt tud kifizetni, de kamatot nem fizet.

Bonyolította a helyzetet, hogy a kitermelt erdőterületet megvette a *Csajka Endre és Társai Erdőbirtokossági Társulat*. Az erdőgazgatóság felterjesztése alapján az FM intézkedett, és Abaúj-Torna Vármegye Közigazgatási Bizottsága – korabeli nevén KGB – utasította a társulatot „a kihasznált és fel nem újult vágásterületek beerdősítésére”. Az előzőekből is látható, hogy ez téves intézkedés volt, a társulat nem is erdősített, hanem perrel fenyegetőzött.

A putnoki bank értesítése alapján a szikszói erdőfelügyelő utasítására *Babós Károly*, az abaujszántói m. kir. erdőhivatal vezetője felmérte az erdősítési feladatot, jelentette, hogy 107 holdon 278 ezer

csemete elültetése szükséges, és megkezdte az erdősítés szervezését. Az erdőhivatal 1931. január 7-én kelt 580/1930. eh. sz. jelentéséből tudjuk, hogy a letétből végül 9980 pengő állt rendelkezésre. 1930 őszén megvették a 278 ezer csemétét, 42 holdon elültettek 83 100 db kocsánytalan tölgy és 20 200 db fenyőcsemétét. Az összes költség 4462 pengő, amiből 2430,51 P a csemete költsége. Azt is jelentette, hogy tavasszal folytatják az erdősítést, de a maradék „5518 P előirányzatból az esetleges pótlások elvégzéséhez nem lesznek, amiért az erdőbirtokos ezen pótlások későbbi fogantatására volna kötelezendő.” Az erdősítés további sorsát nem ismerjük, a Cserhegy fenyves foltjai ma is emlékeztetnek elődeink munkájára.

Összehasonlításként a témához tartozik, hogy 1932 őszén báró *Waldbott Kelen* – ekkor a Tiszajobbparti Vármegyék Erdészeti Egyesület elnöke – 488 kat. hold, 2–6 év alatt elvégzendő tarvágásra kért engedélyt Háromhután a Vadaskert, Barlang, Szelekfej stb. erdőrészekben. Az erdőgazgatóság az F429/1932. sz. határozatában azt is előírta, hogy „erdőbirtokos minden év végéig bejelenti a kitermelt és erdősített területet vázrajzon”. Erdősítési letétet nem írtak elő, de Waldbott báró a világgazdasági válság ellenére is gondoskodott a tarra vágott területek szakszerű felújításáról, ugyanígy a füzerradványi Károlyi-uradalom az üzemterv szerinti véghasználatok természetes felújításáról.

Az erdősítési letét a fakitermelést véleményező, engedélyező szervek – erdőfelügyelő, erdőgazgatóság, FM, KGB – döntésén múlt, mert az 1935. évi erdőtvény is csak úgy rendelkezett, hogy rendkívüli használat esetén az FM „az újraerdősítés költségeinek megfelelő pénzbiztosíték letétbe helyezését is követelheti.”

Volt erdőbirtokos, aki már 1932-ben kérte az erdősítés elengedését, elutasították, nem erdősített, de a KGB 1936-ban is csak úgy rendelkezett: „ha az erdősítési kötelezettségeknek ...eleget nem tenne... a legszigorúbb erdőrendészeti megtorlást fogjuk alkalmazni.” Ugyanekkor egy másik erdőbirtokosnak 99,3 hold termelésre 6700 pengő erdősítési letétet írtak elő.

Ezért kellett ilyen részletesen szabályozni az erdőfelújítás anyagi feltételeit.

Járasi Lőrinc
erdőmérnök